

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСОРА П. О. АНДРІЙЧУКА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті розкриваються провідні теоретико-методологічні принципи педагогічної системи професора П. О. Андрійчука в аспекті сучасних тенденцій музичної педагогіки.

Ключові слова: професор П. О. Андрійчук, педагогічна система, педагогічна діяльність, педагогічні принципи, музична педагогіка, студенти.

Abstract

Leading open up in the article theory-methodology principles of the pedagogical system of open up in the article professor P. O. Andriychuk in the aspect of modern tendencies of musical pedagogics.

Keywords: professor P. O. Andriychuk, pedagogical system, pedagogical activity, pedagogical principles, musical pedagogics, students.

Ім'я заслуженого працівника культури України, професора Петра Олександровича Андрійчука стоїть в одному ряду із видатними постатями української музичної культури. Це митець багатогранного таланту – виконавець, диригент, науковець, методист, журналіст, музично-громадський діяч.

Яскравою сторінкою творчої біографії проф. П. О. Андрійчука є педагогічна. Він викладач фахових дисциплін (баян, акордеон, оркестровий клас, практикум) Київського національного університету культури і мистецтв. Проф. П. О. Андрійчук – досвідчений педагог, який підготував понад 60 студентів, створив низку навчально-методичних праць і репертуарних збірників, опублікував ряд наукових статей з культурно-мистецької проблематики. Водночас, попри вагомі здобутки проф. П. О. Андрійчука його педагогічна діяльність ще не отримала висвітлення в українській і зарубіжній педагогіці.

Метою статті є розкриття провідних теоретико-методологічних принципів педагогічної системи проф. П. О. Андрійчука.

Педагогічна система проф. П. О. Андрійчука ґрунтується на синтезі інструментального та хорового напрямків народного музичного мистецтва. Засадничими педагогічними принципами проф. П. О. Андрійчука є індивідуальний підхід до кожного студента, принцип систематичного й послідовного навчання, принцип творчої самостійності та ін. Слід зазначити, що індивідуальний підхід обумовлений самою природою музичного мистецтва, його багатоваріантністю, великою кількістю індивідуальних характеристик і особливостей, притаманних мисленню, руховому апарату баяніста, акордеоніста, рисам його характеру.

Проф. П. О. Андрійчук з великою повагою ставиться до кожного студента, сприймає його як суб'єкта діяльності, а не її об'єкта. Педагог ретельно вивчає особистість студента: аналізує його творчі й технічні можливості, здійснює оцінку його знань, умінь та навичок, індивідуально-психологічних особливостей й, відповідно до цього, будує стратегію розвитку особистості студента.

Педагог використовує різноманітні методи і прийоми на заняттях з різними студентами, сприяє розвитку музичного та образного мислення вихованців, формуванню художнього смаку. На старших

курсах проф. П. О. Андрійчук залучає своїх студентів до тих видів діяльності, до яких вони найбільше виявляють схильність: академічного чи народного виконавства (сольного, ансамблевого, концертмейстерства), диригування та керування колективом, композиції, мистецтва аранжування та інструментування, педагогіки, наукової діяльності.

У власній педагогічній діяльності проф. П. О. Андрійчук застосовує принцип систематичного й послідовного навчання, що відображається у чіткій структурній організації занять, поетапному засвоєнню знань, умінь та навичок, систематичному плануванні самостійної домашньої роботи [4, с. 102].

Принцип творчої самостійності, що використовує педагог, спрямований на здійснення цілеспрямованого переходу від діяльності під керівництвом викладача до самостійної роботи студентів, прищеплення їм знань і навичок методики роботи над музичними творами, осягнення їх змісту [3, с. 110].

Підбираючи навчальний репертуар, проф. П. О. Андрійчук намагається познайомити студентів з великою кількістю різних музичних напрямів, стилів, жанрів. Опановуючи твори різних епох, студенти мають змогу відкрити для себе характерні особливості певного історичного періоду. У доборі навчального репертуару також обов'язково враховуються особистісні вподобання студентської молоді. А орієнтація на інтереси особистості студента дозволяє створити сприятливі умови для розвитку його потенціалу.

Педагог постійно працює над удосконаленням технічної майстерності студентів. При цьому акцентується увага на економності зусиль і рухів виконавців, ведеться робота над культурою звуку – співучого, виразного, динамічно гнучкого, здійснюється деталізація інтонування мелодичного матеріалу. На заняттях, окрім шліфування технічної майстерності студента, велика увага приділяється глибині проникнення в музичний образ, почуттю форми і стилю, формуванню тембрової драматургії, темпоритму.

Проф. П. О. Андрійчук здійснює психологічну підготовку вихованців до концертних виступів, запрошуючи на заняття студентів зі свого класу чи класів інших викладачів. Таким чином студенти виконують музичні твори в умовах, наближених до концертних; оволодівають навиком уявлення такого психологічного стану, що виникає при концертному виступі; навчаються внутрішньої і зовнішньої зібраності; опановують технікою зосередженості уваги безпосередньо у процесі музично-ігрових дій. За допомогою вказаних методів досвідчений педагог відволікає увагу студентів від надмірного хвилювання, що шкодить концертному виступу.

Важливим завданням української музичної педагогіки проф. П. О. Андрійчук вважає підготовку не лише високопрофесійного фахівця, але й всебічно розвиненої особистості, здатної вільно орієнтуватися в інформаційно-культурному просторі, постійно самовдосконалюватися і розширювати горизонти й можливості власного пізнання. З метою розвитку самостійності мислення, розуміння сутності явищ, виховання у студентів високої культури педагог спонукає їх до читання художньої літератури, ознайомлення з творами живопису, відвідування театральних вистав та концертів видатних виконавців.

У класі педагога панує атмосфера творчості, піднесеності, захопленості світом музики. Проф. П. О. Андрійчук створює творчу ситуацію на уроці: діагностує особистісний стан студента, спрямованість його мотивації (настрій, самопочуття, причини хвилювання, скутості та ін.); знімає дію особистісних перешкод (конформізм, комплекси та ін.); використовує принципи діалогічного спілкування й творчості, що є визначальними у заняттях музикою.

Після завершення навчання творчі контакти педагога з випускниками продовжуються – він надає їм методичну, наукову, практичну допомогу, сприяє професійному зростанню молодих фахівців.

Особистим прикладом проф. П. О. Андрійчук прищеплює своїм вихованцям надзвичайно вимогливе і серйозне відношення до навчання. Педагог вимагає від студентів одержимості у творчій праці, наполегливості у здобуванні знань, відданості своїй справі. Важливим завданням проф. П. О. Андрійчук вважає виховання фахівця з високими моральними принципами, музиканта-патріота.

Застосування даних педагогічних принципів дало позитивні результати. Серед випускників проф. П. О. Андрійчука – лауреати міжнародних і всеукраїнських конкурсів (Г. Войтун, С. Дідок, О. Лузан, В. Якимчук), доктор наук (Т. Кротова), кандидати наук (Г. Войтун, Р. Безугла, Т. Сідлецька), викладачі вищих навчальних закладів (Г. Войтун, Р. Безугла, Т. Кротова, Т. Сідлецька, В. Якимчук, С. Дідок). Випускники проф. П. О. Андрійчука своєю виконавською, диригентською, педагогічною, науковою, музично-громадською діяльністю продовжують і примножують здобутки свого вчителя.

Таким чином, головними педагогічними принципами проф. П. О. Андрійчука є принцип індивідуального підходу; принципи діалогічного спілкування й творчості; принцип систематичного й послідовного навчання; принцип творчої самостійності та ін. Педагогічна система проф. П. О. Андрійчука ґрунтується на досягненнях новітньої музичної педагогіки і виявляється у підготовці не лише високопрофесійного фахівця, але й всебічно розвиненої особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук П. О. Народно-інструментальна спеціалізація в Київському національному університеті культури і мистецтв / П. О. Андрійчук // М. Давидов. Історія виконавства на народних інструментах: українська академічна школа. – Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. – С. 427-440.
2. Завгородня Г. Творчі аспекти сучасної музичної освіти / Г. Завгородня // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського «Музична освіта в Україні: теорія і практика»: зб. статей / упор. О. В. Комісаров. – К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2003. - Вип. 29. - С. 33–44.
3. Михайличенко О. В. Основи загальної та музичної педагогіки: історія та теорія: навч. пос. / О. В. Михайличенко. - Суми: вид-во «Козацький вал», 2009. – 208 с
4. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. пос. / О. М. Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 248 с.
5. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. - К.: Освіта України, 2008. – 274 с.
6. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. пос. / О. П. Рудницька. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2005. – 360 с.

Сідлецька Тетяна Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Sidletska Tetyana Ivanivna - Candidate of Art Criticism (Ph.D.), Docent, Associate Professor at the Department of Philosophy and Humanities, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.